

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Sayın Başbakan Recep Tayyip Erdoğan tarafından yazılı yanıtlanmasını arz ederim.

Dr. Sezgin Tanrıkulu
İstanbul Milletvekili

Anayasa hukuku profesörü olan Sayın İbrahim Kaboğlu'nun BirGün Gazetesi'ndeki bir makalesinde işaret ettiği üzere BM İnsan Hakları Sözleşme ve Protokollerini ihlâl eden taraf devletler üzerinde yargı denetimi yapan bir mahkemenin kurulması yönünde somut adım, İnsan Hakları Evrensel Beyanname'sinin 60. yılında (2008) atılarak İnsan Hakları Dünya Mahkemesi kurulması için çalışma başlatılmıştı. Nihayet beş yıl sonra İnsan Hakları Dünya Mahkemesi'nin görev ve yetkilerini belirleyen 54 maddelik bir statü tasarısı hazırlandı. Yürürlüğe girdiğinde, hukuken bağlayıcı nitelik taşıyan kararlarına taraf devletler, uyma yükümlülüğü altına girecek.

Sayın Kaboğlu, İHDM'de uygulanacak kuralları şu şekilde özetlemektedir: "Medenî ve Siyasal Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme (1966) ve protokolleri ile Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme, (1966) başta olmak üzere, Kadınların Siyasal Haklarına İlişkin Sözleşme'den (1952), Engelli Kişilerin Hakları Üzerine Uluslararası Sözleşme'ye (2006) kadar uzanan başlıca BM İnsan Hakları belgeleri var.

Kişi bakımından yetki konusunda başlıca yenilik, sorumluluk alanının devletle sınırlı tutulmayıp, devlet dışı toplulukları da kapsamına alması. İnsan hakları ihlallerinde sorumluluk, devlet dışı topluluklara da yayılmak suretiyle, aslında "evrensel" sorumluluk kavramına denk düşen bir bağlam öngörülmüyor.

2004: Uluslararası Ceza Mahkemesi'ne taraf olma iradesi, Anayasa'ya şu şekilde yansıtıldı: "Uluslararası Ceza Divanına taraf olmanın gerektirdiği yükümlülükler hariç olmak üzere vatandaş, suç sebebiyle yabancı bir ülkeye verilemez." (md. 38/son).

Bu bağlamda;

- 1- Türkiye, Uluslararası Ceza Mahkemesi'ne neden taraf olmamıştır?
- 2- Türkiye ne zaman UCM'ye taraf olacaktır?
- 3- Bu konuda neden zaman kaybedilmektedir?
- 4- Hükümetin İnsan Hakları Dünya Mahkemesi'nin kurulmasına yönelik yaklaşımı nedir? Bu konuda yürütülen çalışmalara Türkiye ne zaman dâhil olacaktır?